

seksen
günde
devriâlem
JULES VERNE

ANTIK

SEKSEN
GÜNDE
DEVRIÂLEM

PHILEAS FOGG VE PASSEPARTOUT BİRBİRLERİNİ EFENDİ VE HİZMETKÂR OLARAK KABUL EDİYORLAR

Bay Phileas Fogg 1872 senesinde Sheridan'ın 1814'te öldüğü yerde, Burlington Gardens'daki Saville Sokağı Numara 7'de oturmaktaydı. Dikkat çekmemeye her zaman özen gösterse de Reform Kulübü'nün en önde gelen üyelerinden biriydi. Varlıklı bir insan olması dışında hakkında pek az şey bilinen, gizemli bir adamdı. Byron'a benzediği söylenirdi. En azından kafası Byron'ınki gibiydi. Sakallı ve sakin bir Byron gibiydi. Hiç yaşlanmadan bin yıl yaşayabilecekmiş gibi dururdu.

Bir İngiliz beyefendisi olduğu şüphe götürmeyen Phileas Fogg'un Londralı olup olmadığıysa kesin değildi. Ne bankada, ne sayım odasında ne de döviz bürosunda görünürdü. Londra Rıhtımı'na yanaşan hiç bir geminin sahibi değildi. Kamuda görev almıyordu. Ne Inns of Court, ne Temple'daki mahkemeler ne de Lincoln's Inn veya Gray's Inn'deki avukatlık bürolarına ayak basmıştı. Yargıtay, Exchequer, Queen's Bench ya da Kilise Mahkemeleri'nden hiç birinde sesi duyulmamıştı. Bir fabrikatör olmadığı kesindi. Bir tüccar ya da ziraatla uğraşan bir beyefendi de değildi. İsmi bilim ve akademi cemaatlerine yabancıydı. Kraliyet Enstitüsü'nün, Londra Enstitüsü'nün, Zanaatkarlar Derneği'nin ya da Sanat ve Bilim Enstitüsü'nün hiç bir akademik istişaresinde yer almamıştı. Aslına bakarsanız, İngiltere'nin başkentini baştan aşağı sarmış, Harmonikler'den habis böcekleri ortadan kaldırmak amacıyla kurulan Böcekbilimciler'e kadar uzanan sayısız kulübün hiçbirine üye değildi.

Phileas Fogg yalnızca Reform Kulübü'nün üyesiydi.

Bu seçkin kulübe kabul edilişi de çok basit olmuştu.

Kendisiyle açık banka hesabını paylaşan Barings tarafından önerilmişti. Çekleri her zaman mevcut hesabına ödenir ve hiç bir sorun çıkmazdı.

Yani Phileas Fogg zengin miydi? Kesinlikle, fakat onu en yakından tanıyanlar dahi servetini nasıl elde ettiğini bilmezlerdi ve Bay Fogg da bu bilgiyi almak için başvuracakları son insandı. Savurgan değildi, paragöz hiç değildi. Asil, faydalı veya hayırlı bir iş için para gerektiğini bildiğinde, sessizce ve kimi zaman isim vermeden ödeme yapardı. Açık arayla kulüpteki herkesten az konuşurdu. Ketum tavrı yüzünden iyice gizemli görünürdü. Gündelik alışkanlıkları rahatlıkla gözlemlenebilirdi, fakat yaptığı her şey daha önce yaptığının aynısı gibiydi. Bu yüzden meraklı gözler günlük şaşkınlıklarını onda aramazlardı.

Seyahat etmiş miydi? Muhtemelen. Zira hiç kimse dünyayı ondan daha iyi bilmiyordu. En ırak noktalarda bile yakın bir tanıdığı vardı. Kulüp üyelerinin sarf ettiği binlerce varsayımı, sıklıkla yalnızca bir kaç kelime kullanarak düzeltir ve gerçeklere dikkat çekerdi. Bir nevi kehanet yeteneği var gibiydi, zira çoğu zaman öngörülerini haklı çıkaran şeyler oluverirdi. Her yere gitmiş olmalıydı, en azından ruhen.

Phileas Fogg'un uzun yıllardır Londra'dan çıkmadığı biliniyordu. Diğerlerine nazaran onunla daha yakından vakit geçirme şerefine nail olanlar, kimsenin onu başka bir yerde görmediğini dile getirirlerdi. Boş vakitlerinde gazete okurdu ve iskambil oynardı. Tabiatına uygun bir şekilde sessizce oynadığı oyunları çoğu zaman kazanırdı, fakat kazandıkları asla cebine girmez, hayır işleri için bir kenara ayrılırdı. Bay Fogg kazanmak için değil, oynamak için oynardı. Onun gözünde oyun bir mücadele, zorlukla başa çıkma çabasıydı; fakat hareketsiz, endişe vermeyen, zevkine uygun türden.

Phileas Fogg'un karısı veya çocuğu yok diye biliniyordu. En dürüst insanların bile başına gelebilecek bir şeydi bu. Ne akrabaları ne de yakın arkadaşları vardı ki bu kesinlikle daha az alışılmış bir durumdu. Saville Sokağı'nda, hiç kimsenin girmediği evinde tek başına oturuyordu. Hizmetinde yalnızca bir uşak çalışırdı. Kahvaltı ve akşam yemeklerini kulüpte yerdi; aynı saatte, aynı odada, aynı masada. Yemeklerini hiç bir zaman diğer üyelerle birlikte yemez, kulübe yanında bir misafir de getirmezd. Eve her zaman saat gece yarısını vurduğunda döner ve uyurdu. Kulübün gözde üyelerine sunduğu rahat odaları asla kullanmazdı. Günün yirmi dört saatinin onunu Saville Sokağı'nda, uyuyarak ya da hazırlanarak geçirirdi. Yürümeye karar verdiğinde evin mozaik kaplamalı giriş koridorunda veya kubbesi yirmi kırmızı somaki mermeriyle desteklenen, mavi pencerelerle ışıktandırılan, çember şeklindeki balkonunda yürürdü. Kulüpte kahvaltıya ya da akşam yemeğine gittiğinde kulübün tüm kaynakları; mutfak, büfeler, kiler ve mandıra onun hizmetine sunulurdu. Masası ellerindeki en iyi ürünlerle donatılırdı. Frak ve şık ayakkabılar giymiş en kıdemli garsonlar yemeğini en seçkin kumaşla örtülen masasına, özel porselen tabaklarda getirirdi. En kaliteli sürahilerde şerisi, tarçın aromalı şarabı dururdu. Bardağı Amerika'nın en iyi göllerinden büyük paralarla satın alınan buzlarla her daim soğuk tutulurdu.

Bu şekilde yaşamak uçuksa uçukluğun güzel bir şey olduğunu itiraf etmeliyiz.

Saville Sokağı'nda yer alan malikâne ihtişamlı olmasa da fazlasıyla konforluuydu. Malikâne sakininin alışkanlıkları tek bir uşağın hizmetiyle gideriliyordu. Phileas Fogg uşağının neredeyse insanüstü bir şekilde düzenli ve çabuk olmasını beklerdi. 1872 yılının Ekim ayının ikinci gününde de talihsiz genç uşak James Forster'ı, efendisinin tıraş suyunu 32 derece yerine 30 dereceye

kadar ısıttığı için kovmuştu. Yeni uşak saat 11.30'da gelene kadar da malikânede kalmasını buyurmuştu.

Phileas Fogg koltuğuna dimdik bir şekilde oturmuş, geçit töreninde duran bir asker gibi ayaklarını sımsıkı birbirine yapıştırmıştı. Ellerini bacaklarına koymuş, vücudu ve başı dimdik duruyordu. Saatleri, dakikaları, saniyeleri, günleri, ayları ve yılları gösteren karmaşık bir saati izliyordu. Saat tam 11.30'da alışkanlığı olduğu üzere Saville Sokağı'ndan ayrılarak kulübe gitmek için yola çıkacaktı.

O an Phileas Fogg'un oturduğu konforlu odanın kapısı çalındı ve kovulan uşak James Forster kapıda belirdi.

"Yeni uşak," dedi.

Bunun üzerine otuzlu yaşlarda bir adam içeriye girip selam verdi.

"Sanırım Fransız'sınız," dedi Phileas Fogg. "Adınız John mu?"

"Adım Jean efendim," dedi yeni uşak. "Jean Passepartout. Soyadım bana bir işten diğerine geçmeye meyilli olduğumdan verilmiş. Dürüst biriyim efendim ve doğrusunu isterseniz, bugüne kadar pek çok iş yaptım. Sokak şarkıcılığı ve ip cambazlığı yaptım. Leotard gibi sıçrar, Blondin gibi oynardım. Daha sonra yeteneklerimi daha iyi kullanmak için beden eğitimi öğretmeni oldum. Ondan sonra Paris'te itfaiyecilik yapıp birçok büyük yangında görev aldım, ama beş yıl önce Fransa'dan ayrıлып kendimi ev hayatının huzuruna bırakmaya karar vererek İngiltere'de uşaklık yapmaya başladım. Ne zaman ki Birleşik Krallık'ın en düzenli beyefendisinin Mösyö Phileas Fogg olduğunu öğrendim, sizin yanınızda sakin bir hayat sürdürmek ve hatta bana verilen bu soyadı da unutabilmek amacıyla yanınıza geldim efendim."

"Passepartout bence uygundur," diye karşılık verdi Bay Fogg. "Hakkınızda iyi şeyler duydum. Referanslarınız gayet iyi. Çalışma şartlarını biliyor musunuz?"

“Evet efendim.”

“Güzel! Saat kaç?”

Cebinin derinliklerinden kocaman bir gümüş saat çıkararak, “11.22,” diye karşılık verdi Passepartout.

“Geri kalmışsınız,” dedi Bay Fogg.

“Affedin efendim, ama mümkün değil.”

“Yedi dakika geri kalmışsınız. Önemli bir şey değil, sadece hatanızı belirtmek istedim. Şu andan, 2 Ekim, Çarşamba günü, 11.29’dan itibaren benim hizmetime girmiş bulunmaktasınız.”

Phileas Fogg ayağa kalktı. Şapkasını sol eline alarak ezberlenmiş bir hareketle başına yerleştirdi ve bir kelime daha etmeden odadan ayrıldı.

Passepartout sokak kapısının kapandığını işitti, yeni efendisi dışarı çıkmıştı. Kapının bir kez daha kapandığını işittiğinde giden, eski uşak James Forster’dı. Passepartout Saville Sokağı’ndaki evde tek başına kaldı.

PASSEPARTOUT EN SONUNDA İDEALİNİ BULDUĞUNU DÜŞÜNÜYOR

“Aman Tanrım,” diye mırıldandı Passepartout hafif telaşlı bir sesle. “Madame Tussaud’daki insanlar yeni efendime kıyasla daha canlı duruyorlar!”

Madame Tussaud’un “insanları” bal mumundan yapılmıştır ve Londra’da ziyaret edilebilirler. İnsanlardan tek eksikleri konuşamamalarıdır.

Bay Fogg’la yaptığı kısa görüşmeden beri Passepartout efendisini dikkatlice gözlemlemekteydi. Kırk yaşlarında, yakışıklı, uzun boylu bir adamdı. Saç ve sakalları açık renk, alnı gergin, yüzü bir nebze solgun ve dişleri muazzamdı. Çehresi, fizyonomların “eylem halindeki sükûnet” dedikleri şeyin en ileri seviyesini gösterir nitelikteydi. Konuşmaktan çok harekete geçmeyi yeğleyenlere böyle denirdi. Sakin ve soğukkanlı duruşuyla Bay Fogg, Angelica Kauffmann’ın nitelikli bir şekilde tuvale yansıtmayı başardığı mükemmel bir İngiliz’di. Gündelik hayatının birçok aşamasında görülebileceği üzere, tıpkı bir Leroy kronometresi gibi dakik ve dengeli bir bireydi. Phileas Fogg aslında dakikliğin insan kalıbına dökülmüş haliydi. Buna sadece kol ve bacakları ihanet etmekteydi, çünkü gerek insanlar gerek hayvanlarda kollar ve bacaklar varoluşlarıyla tutkuların göstergesiydi.

Bay Fogg o kadar dakikti ki asla acelesi olmazdı. Her zaman hazırды. Her adımı ve hareketi bir öncekinin tıpatıp aynısıydı. Hiçbir zaman bir adım daha fazla atmaz, varacağı yere her zaman en kestirme yoldan giderdi. Fuzuli hiçbir hareket yapmazdı ve şimdiye kadar hiç bir zaman duygulanmış veya heyecanlanmış

halde görülmemişti. Dünya üzerinde yürümüş en ihtiyatlı adam olmasına rağmen varacağı yere tam zamanında varırdı.

Tek başına, her türlü sosyal ilişkiden uzak bir şekilde yaşardı. Bu dünyada her türlü hesabın ihtilafa yol açabileceğini ve ihtilaf-
ların da uzun sürebileceğini bildiğinden kimselere yanaşmazdı.

Passepartout ise kelimenin tam anlamıyla bir Parisliydi. Memleketini İngiltere'ye gelerek uşak olarak çalışmak için terk ettiğinden beri kendi kafasına uygun bir efendi bulmak için dolaşp durmuştu. Passepartout, Molière'in betimlediği şu dik bakışlı ve koca burunlu, küstah aptallardan biri değildi. Suratı sevimli, önemsiz şeyler mırıldanan, uysal, hizmet eden, insanların dostlarının omuzlarının üzerinde görmeyi sevdiği şu güzel kare yüzlerden birine sahip, dürüst bir adamcağızdı. Mavi gözlü, al yanaklıydı ve gençlik günlerinde yaptığı egzersizler sayesinde geliştirdiği heybetli ve kaslı vücuduyla çok güçlüydü. Kahverengi saçları biraz dalgalıydı. Antik heykeltıraşların Minerva'nın buklelerini düzenlemek için on sekiz farklı yol denedikleri söylene de Passepartout'un kendi saçlarını düzeltmek için tek bir yolu vardı: İri dişli bir tarak kullanarak üç defa tarardı.

Passepartout'un hayalperest halinin Bay Fogg'a nasıl gideceğini kestirmek güçtü. Yeni uşağın, efendisinin istediği ölçüde muazzam bir kesinlikte çalışp çalışamayacağını söylemek imkânsızdı. Tek çare bekleyip görmektir.

Passepartout gençlik yıllarında aylıklık etmişti ve artık sükûnet arzulamaktaydı. Şimdiye kadar on farklı İngiliz ailesine hizmet etmiş de henüz aradığı huzuru bulamamıştı. Hiçbir evde yer edinememiş, hayal kırıklığına uğramış, efendilerinin kaprisli, düzensiz, sürekli macera peşinde koşan ve ülkenin dört bir tarafını dolaşan insanlar olduğunu görmüştü. Son efendisi Parlamento Üyesi genç Lord Longferry, Haymarket tavernalarında geçirdiği gecelerden sonra sıklıkla polis memurlarının sırtında evine götürülürdü. Hizmet ettiği beyefendiye saygı duymak

isteyen Passepartout, efendisinin hareketini biraz eleştirmişti. Karşılığında terslenince de işten ayrılmıştı. Şimdi de Bay Phileas Fogg'un yeni bir uşak aradığını ve ne seyahat ettiğini ne de geceleri başka yerlerde kaldığını, hatta hayatının bozulmaz bir rutinde devam ettiğini duyunca, aradığı yerin onun yanı olduğundan emin olmuştu. Kendini tanıtmış ve gördüğümüz gibi kabul görmüştü.

İşte saat 11.30'da Passepartout Saville Sokağı'ndaki evde tek başınaydı. Hiç vakit kaybetmeden evi teftiş etmeye başladı. Kilerden çatı arasına kadar evi taradı. Bu kadar temiz, düzenli ve sade bir ev görmek onu mutlu etmişti. Bir salyangozun kabuğu gibi görünmüştü gözüne burası. Aydınlıktı ve gazla ısıtılmıştı. Passepartout ikinci kata vardığında kalması için ayrılan odayı fark etti ve içeri girdi. Alt katlarla iletişimi sağlayacak olan konuşma kutuları ve elektrikli zillerin yer aldığı odanın şömine rafının üzerine, Bay Fogg'un yatak odasındaki elektrikli saatin aynısından konmuştu. Her iki saat de saniyesi saniyesine birbiriyle aynı anda ilerlemekteydi. Passepartout odasından memnun kalmıştı. "Burası iyi, tam bana göre," dedi.

Sonra bir anda, saatin altına asılmış, evin günlük rutinine dair bir programın yazıldığı levhayı fark etti. Phileas Fogg'un uyanma saati olan 08.00'dan Reform Kulübü'ne gitmek için evden ayrıldığı 11.30'a kadar kendisinden beklenen tüm hizmetler detayıyla burada yer almaktaydı. Buna göre; 08.23'te çay ve kızarmış ekmeğe, 09.37'de tıraş suyu ve 09.40'ta banyo hazırlanacaktı. Nizamlı bir beyefendi olan Fogg'un evden ayrıldığı sabah 11.30'dan gece yarısı eve döneceği süreye kadar da yapılması gereken ve öngörülen işler burada anlatılmaktaydı.

Bay Fogg'un gardırobu şık ve zengin bir koleksiyona sahipti. Her pantolon, ceket ve yelek hangi tarihe kadar giyilebileceklerini gösteren zaman dilimini ve mevsimi ifade eden bir numara taşıyordu. Aynı sistem Bay Fogg'un ayakkabılarına da uygulanıyordu.

Kısacası bir zamanlar şanlı, sefahat düşkünü Sheridan'ın elinde düzensizlik ve kargaşanın mabedi olan Saville Sokağı'ndaki ev şimdi rahatlığın, intizamın ve samimiyetin göstergesi olmuştu.

Evde çalışma odası ya da kitaplık yoktu. Biri genel edebiyat, diğeri hukuk ve politikaya ayrılmış iki kütüphane Reform Kulübü'nde hizmetine amadeyken Bay Fogg'un ayrıca bir kitaplığa ihtiyacı yoktu. Yatak odasında hırsızlara meydan okumak istercesine inşa edilmiş orta boy bir kasa vardı, fakat Passepartout evin hiçbir yerinde silah ya da başka av malzemeleri görmemişti. Evin her köşesinden sükûnet ve sakinlik fışkırıyordu.

Evi baştan aşağı inceleyen Passepartout ellerini neşeyle ovalarken yüzünde beliren koca gülümsemeyle, "İşte tam istediğim şey! Bay Fogg ve ben çok iyi geçineceğiz. Evine ne kadar düşkün ve düzenli bir beyefendi! Gerçek bir makine gibi... Neyse ki bir makineye hizmet etmek benim için dert değil," dedi.

PHILEAS FOGG'A PAHALIYA PATLAMASI MUHTEMEL BİR KONUŞMA GERÇEKLEŞİYOR

Saat 11.30'da evinin kapısını kapatan ve sağ ayağını sol ayağının önüne beş yüz yetmiş beş kez, sol ayağını ise sağ ayağının önüne beş yüz yetmiş altı kez atan Phileas Fogg Palm Mall'daki gösterişli, en az üç milyon sterline mal olmuş Reform Kulübü binasına varmıştı. Dokuz penceresi de zevkle hazırlanmış, ağaçların güz renkleriyle ışıldadığı bir bahçeye açılan yemek odasına geçti. Örtüsü çoktan serilmiş ve kendisi için ayrılmış her zamanki masasında yerini aldı. Kahvaltısı bazı mezelerden, Reading sosuyla gelen ızgara balıktan ve mantarlarla süslenmiş ince bir dilim biftekten oluşuyordu. Tüm bunları kulübün ünlü çayından birkaç bardak içerek yiyordu. Saat 12.47'de ayağa kalktı. Müsrif çerçeveli tablolarla süslenmiş lüks apartmanın geniş holüne doğru ilerledi. Bir uşak eline sayfaları kesilmemiş, el değmemiş bir *Times* verdi. Phileas Fogg elindeki gazetenin sayfalarını, bu hassas eyleme alıştığı şekle zıt düşecek bir sertlikle kesti. Gazeteyi okuyarak geçirdiği zamandan sonra, saat 15.45'te bir sonraki alışkanlığı olan *Standard* dergisini okumaya başladı. Bu da akşam yemeği saatine kadar sürdü. Akşam yemeği de tıpkı kahvaltı gibi geçti ve Bay Fogg, Palm Mall'un okuma salonuna yeniden dönüp oturduğunda saat 17.40'tı. Yarım saat sonra birçok Reform üyesi gelip kızgın kömür ateşinin aydınlattığı şöminenin başında toplandılar. Bunlar Bay Fogg'un klasik iskambil arkadaşlarıydı: Mühendis Andrew Stuart, bankacı John Sullivan ve Samuel Fallentin, bira yapımcısı Thomas Flanagan, İngiltere Bankası'nın müdürlerinden Gauthier Ralph. Hepsi zengin ve İngiliz ticaret

ve finans dünyasının soylularını barındıran bu kulüp içerisinde bile oldukça saygıdeğer insanlardı.

“Söylesene Ralph,” dedi Thomas Flanagan. “Soygundan haber var mı?”

“Oh,” dedi Stuart. “Banka parayı kaybedecek.”

“Aksine,” diye araya girdi Ralph. “Bence soyguncuları ele geçirecekler. Pek çok nitelikli Dedektif Amerika’nın ve Avrupa’nın ana limanlarına gönderildi. Soyguncu ellerinden kaçmayı başarsa helal olsun ona.”

“Hırsızın kimliği belli mi?” diye sordu Stuart.

“En başta, hırsız olmadığını biliyoruz,” diye karşılık verdi Ralph.

“Ne diyorsun! Elli beş bin sterlini alıp giden bir tip var ve hırsız değil mi?”

“Hayır.”

“O zaman belki fabrikatördür.”

“*Daily Telegraph*’ın dediğine göre bir beyefendiymiş.”

Bu son cümleyi söyleyen, kafasını gazetesinden kaldırıp arkadaşlarına başıyla selam vererek konuşmaya dâhil olan Phileas Fogg’du. Bahsettikleri konu, tüm şehrin dilindeki bu olay üç gün önce İngiltere Bankası’nda olmuştu. Toplam elli beş bin sterlinlik bir torba dolusu banknot bankanın baş veznedarının masasından, kendisi üç şilin ve altı peninin kaydını yaparken alınivermişti. Baş veznedar her yere göz kulak olamazdı haliyle. Yeri gelmişken, İngiltere Bankası’nın halka güven konusunda göz yaşartıcı bir örnek olduğunu da belirtelim. Öyle ki bankanın hazinesini koruyacak ne güvenlik görevlisi ne de demir parmaklıkları vardır. Altın, gümüş ve banknotlar uluorta, ziyaretçilerin merhametine bırakılmış bir şekilde durmaktadır. Birinin anlattığına göre, bir adam günün birinde bankadayken yaklaşık üç kiloluk bir altın külçesini eline alıp iyice tartmış, incelemiş, daha sonra arkasın-

daki müşteriye vermiş. O müşteri de bir arkasındakine vermiş, o da bir arkasındakine derken külçe elden ele dolaşır bankanın karanlık girişine kadar ulaşmış ve geri dönmesi tam yarım saati bulmuş. Bu esnada bizim veznedarsa kafasını dahi kaldırıp bakmamış!

Ama bu seferki hırsızlık olayı bu kadar kolay olmamıştı. Akşam saatler 17.00'ı gösterip muhasebe odasındaki hantal saat çaldığında ortada olmayan banknotlar, kâr ve zarar hesaplarına kayıt edilmişti. Bunun arkasında hırsızlık olduğu anlaşılır anlaşılmaz, özenle seçilen dedektifler Liverpool, Glasgow, Havre, Süveyş, Brindisi, New York ve diğer önemli limanlara gönderilmişti. Hırsız yakalamayı başaran iki bin sterlin ve ele geçirilen paranın yüzde beşinden oluşan bir parayla ödüllendirilecekti. Dedektiflere aynı zamanda Londra'ya trenle varan veya şehirden ayrılan herkesi detaylı bir şekilde gözetleme ve sorgulayabilme yetkisi verilmişti.

Daily Telegraph'ın da iddia ettiği üzere, hırsızın usta bir soyguncu çetesine ait olmadığını düşündüren işaretler vardı. Öyle ki soygunun gerçekleştiği gün kibar, hoş giyimli bir beyefendi bankanın ödeme salonunda bir aşağı bir yukarı yürürken görülmüştü. Bu beyefendinin görünüşüne dair ifadeler kolayca elde edilmiş ve dedektiflere gönderilmişti. Ralph'ın da aralarında olduğu bazı umutlu görevliler adamın ele geçirileceğine emindi. Gazeteler ve kulüplerin hepsinin gündeminde bu soygun vardı. Adım attığınız her yerde insanlar soyguncunun nasıl takip edileceğinden bahsediyordu. Reform Kulübü'ne gelince, üyelerinden birçoğunun banka çalışanı olduğunu göz önünde bulundurursak gergin bir bekleyiş içinde olduklarını tahmin etmek zor olmaz.

Ralph dedektiflerin er ya da geç başarılı olacağına inanıyordu. Ne de olsa işin ucunda çalışkanlıklarını ve canlılıklarını teşvik edecek bir para ödülü yatıyordu, fakat Stuart bu konuda o kadar emin değildi. Bu yüzden iskambil masasında oturdukları süre

boyunca konuyu tartışmaya devam ettiler. Stuart Flanagan'la, Phileas Fogg da Fallentin'le oynuyordu. Oyun ilerledikçe konuşma duraksamış, hatta tam durmuştu ki verilen kısa bir ara esnasında yeniden başladı.

“Ben,” diye başladı Stuart. “Hâlâ şansın soyguncudan yana olduğunu düşünüyorum. Zehir gibi biri olmalı.”

“Tamam da nereye kaçabilir ki?” diye sordu Ralph. “Hiçbir ülkeye sığınamaz.”

“Haydi oradan!”

“E söyle o zaman, nereye kaçabilir?”

“O kadarını bilemem işte. Dünya kazan, o kepçe!”

“Dünya bir zamanlar kazandı,” dedi Phileas Fogg kısık bir sesle. “Kesin bayım,” diye ekledi elindeki desteyi Thomas Flanagan'a uzatırken.

Oyun yeniden başladığında tartışmanın alevi yine söndü. Sonra Stuart konuyu yeniden açtı.

“Bir zamanlar kazandı derken ne demek istediniz? Dünya küçüldü mü yoksa?”

“Kuşkusuz,” diye karşılık verdi Ralph. “Ben Bay Fogg'la aynı fikirdeyim. Dünya artık daha küçük bir yer, zira insanoğlu yüz yıl öncesine göre dünyanın çevresini on kat daha hızlı dolaşabilir. İşte tam da bu yüzden hırsız büyük ihtimalle enseleyecekler.”

“Ama tam da bu sebeple ellerinden daha rahat kaçabilecekler.”

“Sıra sizde Bay Stuart,” dedi Phileas Fogg.

Ama kuşkucu bir adam olan Stuart henüz ikna olmamıştı ve oynadıktan sonra sabırsızca, “Dünyanın daha küçük bir yer olduğunu kanıtlamak için garip bir yol sizinki, Ralph. Ne yani, üç ayda dolaşabilirsiniz diye...”

“Seksen gün,” diye araya girdi Phileas Fogg.

“Doğru söylüyor beyler,” diye ekledi John Sullivan. “Büyük Hindistan Yarımadası Trenyolları üzerindeki Rothal ve Allahabad bölümü açıldığından bu yana yalnızca seksen gün yeterli. *Daily Telegraph*’ın tahminine göre dünyayı şu şekilde dolaşabilirsiniz:

Londra-Süveyş arası (Mont Cenis ve Brindisi üzerinden)
tren ve gemiyle 7 gün

Süveyş-Bombay arası gemiyle 13 gün

Bombay-Kalküta arası trenle 3 gün

Kalküta-Hong Kong arası gemiyle 13 gün

Hong Kong-Yokohama arası gemiyle 6 gün

Yokohama-San Francisco arası gemiyle 22 gün

San Francisco-New York arası trenle 7 gün

New York-Londra arası gemi ve trenle 9 gün

Toplamda 80 gün.”

“Evet, tam seksen gün!” dedi Stuart. “Ama bu hesaba kötü hava koşulları, ters yönden esen rüzgârlar, gemi kazaları, tren yolu kazaları gibi diğer etkenler dâhil edilmemiş!”

“Bilakis, hepsi dâhil edilmiş,” diye karşılık verdi Phileas Fogg. Tartışmaya rağmen oyuna devam etmek istiyordu.

“Fakat Kızılderililerin trenleri durdurduğunu farz edelim,” diye karşılık verdi pes etmeyen Stuart. “Trenleri durdurup vagonları yağmaladıklarını ve yolcuların derilerini yüzdüklerini düşünün!”

“Hepsi dâhil edilmiş,” diye yeniden tekrarladı Fogg sakin bir edayla kartları masaya atarken. “İki as,” diye ekledi.

Dağıtma sırası kendisine gelen Stuart kâğıtları karıştırırken, “Teoride haklısınız Bay Fogg, fakat pratikte...”

“Pratikte de haklıyım, Bay Stuart.”

“Sizin seksen günde bu seyahati gerçekleştirdiğinizi görmek isterim o halde.”

“Bu tamamen size bağlı. Gitmek ister misiniz?”

“Tanrı korusun! Ama bu koşullar altında böyle bir seyahati gerçekleştirmenin imkânsız olduğuna dair dört bin sterlinine bahse girerim.”

“Yanılıyorsunuz,” diye karşılık verdi Bay Fogg.

“Tamam o halde, yapın da görelim!”

“Seksen günde dünyayı dolaşmaktan mı bahsediyorsunuz?”

“Evet.”

“Büyük bir zevkle.”

“Peki ne zaman?”

“Hemen. Yalnız masrafları sizin karşılamanız halinde.”

“Yeter artık!” diye sesini yükseltti Stuart. Arkadaşının inandından sıkılmaya başlamıştı.

“Haydi, oyuna devam edelim.”

“O zaman bir kez daha dağıtın,” dedi Phileas Fogg.

Stuart hararetli bir tavırla desteyi eline aldı ve birden masaya bırakıverdi.

“Tamam Bay Fogg,” dedi. “Dört bin sterlinine bahse gireceğim.”

“Sakin ol sevgili Stuart,” diye araya girdi Fallentin. “Yalnızca şaka yapıyoruz.”

“Bahse gireceğim diyorsam bahse girerim,” diye cevapladı Stuart.

“Oldu,” dedi Bay Fogg ve diğerlerine dönerek devam etti:

“Barings’te yirmi bin sterlinlik bir birikimim var. Ben de onu ortaya koyuyorum.”

“Yirmi bin sterlin mi?” diye haykırdı Stuart. “Hesapta olmayan bir aksilik yüzünden kaybedeceğin tam yirmi bin sterlin!”

“Hesapta olmayan bir şey yoktur,” diye sakince cevap verdi Phileas Fogg.

“Fakat Bay Fogg, bu seyahat için öngörülen en kısa süre seksen gün.”

“Doğru kullanıldığı takdirde yeter de artar bile.”

“Öyle ama zamanı denk getirebilmek için trenden gemiye, gemiden bir daha trene atlayıp durmanız gerekecek.”

“Öyle yaparım o zaman.”

“Şaka yapıyorsunuz.”

“Hiçbir İngiliz beyefendisi bahis gibi ciddi bir hususta konuşurken şaka yapmaz,” diye ağırbaşlılıkla cevap verdi Phileas Fogg.

“Dünyanın çevresini seksen gün veya daha kısa sürede, bin dokuz yüz yirmi iki veya yüz on beş bin iki yüz dakikada dolaşamayacağımı söyleyen herkesle yirmi bin sterlinine bahse giriyorum. Kabul ediyor musunuz?”

Birbirleriyle kısaca istişare ettikten sonra Bay Stuart, Fallentin, Sullivan, Flanagan ve Ralph, “Kabul ediyoruz,” diye karşılık verdiler. “Güzel,” dedi Bay Fogg. “Dover treni 20.45’te kalkıyor. Onunla yola çıkacağım.”

“Hemen bu akşam mı yani?” diye sordu Stuart.

“Hemen bu akşam,” diye karşılık verdi Phileas Fogg. Cebinden çıkardığı takvime bakarak devam etti:

“Bugün günlerden 2 Ekim, çarşamba. 21 Aralık cumartesi günü 20.45’te Londra’ya, Reform Kulübü’nün bu salonuna varmış olacağım. Aksi takdirde Barings’te adıma açılmış bir hesapta duran yirmi bin sterlin hakkınız olarak sizlere geçecektir beyler. Buyurun, söz konusu meblağ için bir çek.”

Girilen bahse ilişkin tutanak hemen hazırlanarak bahse taraf olan altı beyefendi tarafından imzalanırken, Phileas Fogg soğukkanlı duruşunu sürdürdü. Bu bahse kazanmak için girmemişti.

Üstelik servetinin yarısını ortaya koymuştu, çünkü geri kalan diğer yarısıyla da bu zor, hatta kimilerine göre başarılması olanaksız hedefi gerçekleştirmek için doğacak masrafları karşılaması gerekeceğini hesaplamıştı. Rakiplerine gelirse, işin ucunda yatan para sebebiyle değil, dostlarını şartları bu kadar ağır bir bahsin altına soktukları için pek gergin görünüyorlardı.

Saat sonunda 19.00 olduğunda Bay Fogg'a hazırlanabilmesi için zaman ayırmak amacıyla oyunu sonlandırmayı teklif ettiler.

“Ben çoktan hazırım,” diye karşılık aldılar bu tekliflerine. “Karolar koz, sıra sizde.”

PHILEAS FOGG UŐAĐI PASSEPARTOUT'U HAYRETLER İÇİNDE BIRAKIYOR

İskambilde yirmi altın kazanmış ve dostlarıyla vedalaşmış olan Phileas Fogg 19.25'te Reform Kulübü'nden ayrıldı.

Görevlerinin yer aldığı programı enine boyuna çalışmış olan Passepartout ise, efendisinin alışılmamış bir saatte hesaba katılmamış bir şekilde ortaya çıkması karşısında bayağı afallamıştı. Ne de olsa efendisinin gece yarısına kadar Saville Sokağı'nda belirmemesi gerekiyordu.

Bay Fogg yatak odasına geçerek Passepartout'ya seslendi. Passepartout'dan ses gelmedi, çünkü efendisinin evde olduğuna inanmamıştı. Ne de olsa henüz saati gelmemişti.

“Passepartout!” diye tekrarladı Bay Fogg sesini yükseltmeden. İkinci seslenişinde Passepartout göründü.

“Sana iki kez seslendim,” dedi.

“Fakat henüz gece yarısı değil efendim,” diye saatini gösterdi uşak.

“Biliyorum. Senin suçun değil. On dakika içinde Dover ve Calais için yola çıkıyoruz.”

Passepartout'nun kare suratında şaşkın bir gülümseme belirdi. Efendisini yanlış anlamış olmalıydı.

“Evden ayrılacak mısınız?”

“Evet,” dedi Phileas Fogg. “Dünyayı dolaşacağız.”

Passepartout gözlerini kocaman açmış, kaşlarını kaldırmış, iki kolunu bayılacakmış gibi havaya kaldırmıştı. “Dünyayı mı?” diye kendi kendine mırıldandı şaşkınlıkla.

“Seksen günde,” diye karşılık verdi Bay Fogg. “Bu da demek oluyor ki kaybedecek tek bir dakikamız dahi yok.”

“Peki ya valizler?” dedi Passepartout farkında olmadan başını sağdan sola sallarken.

“Valiz almayacağız. Bize iki gömlek ve üç çift çorap koyacağımız küçük birer çanta kâfi. Diğer kıyafetleri seyahat esnasında alırız. Yağmurluk ve seyahat montumla sağlam bir çift ayakkabı getir. Gerçi pek az yürümek zorunda kalacağız, ama olsun. Haydi acele et!”

Passepartout cevap vermeye çalışsa da başarılı olamadı. Efendisinin odasından çıkıp kendi odasına geçti ve sandalyesine çöktü.

“Bu da neydi böyle? Tam sükûneti buldum derken!”

Daha sonra mekanik hareketlerle yol için hazırlanmaya başladı. Dünyanın çevresini seksen günde dolaşmak mı? Efendisi bir budala mıydı? Kesinlikle hayır. O zaman şaka yapıyor olmalıydı. Dover’a gidiyorlardı, bu güzeldi! Daha sonra da Calais’ya, bu da güzeldi! Sonuçta Fransa’dan beş yıldır uzak olan Passepartout yeniden memleket topraklarına ayak basmaktan memnun olurdu. Belki Paris’e kadar giderlerdi. Ah, Paris’i bir kez daha görmek ne kadar güzel olurdu, ama Bay Fogg gibi ihtiyatlı bir beyefendi onca yolu gitmezdi. Gerçi şimdiye kadar evine düşkün anılan bu beyefendi şimdi yollara düşecekken ne yapacağı da bilinmezdi!

Saat 20.00’yi gösterdiğinde Passepartout mütevazı bir çanta almış, efendisi ve kendisi için seçtiği kıyafetleri yerleştirmişti. Kafa karışıklığı henüz geçmemiş olan uşak, odasının kapısını dikkatlice kapatarak Bay Fogg’un yanına indi.

Bay Fogg çoktan hazırlanmıştı. Kolunun altında trenlerin ve gemilerin kalkış ve varış saatlerinin yer aldığı zaman çizelgelelerini içeren Bradshaw’un Tren ve Gemi Yolları Ulaşımı Genel Rehberi’nin kırmızı ciltli bir kopyası duruyordu. Uşağın elindeki

çantayı alıp açtı. Gidecekleri yer neresi olursa olsun geçerli olacak bir miktar İngiliz parasını içine koydu ve çantayı kapattı.

“Bir şey unutmadın umarım?”

“Hayır efendim.”

“Peki yağmurluğum ve montum?”

“Buradalar efendim.”

Fogg, “Güzel! Çantayı sen al,” diyerek Passepartout’ya uzattı. “Çantaya sahip çık. Ne de olsa içinde yirmi bin sterlin var.”

Bunu duyan Passepartout çantayı az daha şaşkınlıktan elinden düşürüyordu. Sanki yirmi bin sterlin altındı da onu aşağı çekiyordu.

Efendi ve uşak birlikte aşağı indiler. Sokak kapısını iki kez kilitledikten sonra Saville Sokağı’nın ucundan bir taksiye binerek hızla Charing Cross’taki gara doğru yola koyuldular. Taksi tam 20.20’de istasyonun önünde durdu. Önce Passepartout, arkasından Bay Fogg arabadan indiler. Taksiciye parasını verdikten sonra tam istasyona girecekken başını paramparça bir şalla örtmüş, çıplak ayakları çamurlu, kollarında bir bebek duran dilenci bir kadın yanlarına yaklaştı ve sadaka istedi.

Bunun üzerine Bay Fogg iskambilde kazandığı altınları dilenciye uzatarak, “Buyurun hanımefendi. Sizinle karşılaştığıma memnun oldum,” dedi ve yoluna devam etti. Efendisinin bu duyarlı hareketi karşısında Passepartout’nun gözleri dolmuştu.

Paris’e iki tane birinci sınıf bilet aldılar. Trenin kalkacağı istasyona geçerken Bay Fogg’un kulüpten beş arkadaşını gördüler.

“Evet beyler,” dedi Bay Fogg. “Yolcu yolunda gerek. Geri döndüğümde pasaportumu inceleyerek bahse girmiş olduğumuz seyahati tamamlayıp tamamlayamadığımı konusunda bir fikir sahibi olabileceksiniz.”